

— ¡Sí, perquè li dec anar sempre al darrera jo!, ¿oi? — feu ella amb un cert to de rústega ironia que em molestà.

Li anava a replicar una mica fort, quan veig que s'acosta un jove corrent i fent-me senyes amb la ma.

— ¡Vinguil! ¡Cuitil!... Tancat dintre del graner, en un quarto dels dins sense forat ni finestra, s'hi acaba de trobar per fi al vell Rateta.

— ¿Viu o mort? — interrompé la Francisca servant l'alè i guaitant-se al jove de fit a fit.

Mes el jove li dirigí una mirada despreciativa ullant-la de cap a peus, contestant-li amb to burleta:

— Veies, a una persona la tanques dues hores senceres dins d'una cambra rodejada de foc per totes quatre bandes, i ¿encara la trobaràs viva, béstia més que béstia?

* * *

Al cap de pocs mesos l'Anton i la Francisca varen casar-se. Però lo que són les coses. Ella va anar perdent de dia aquella vivor i natural desfogament que li donaven caràcter, esllanguint-se i caient-llevant fins que va començar a agafar manies. Al principi de casada, no podia passar per davant d'aquell graner fosc on varen trobar-hi l'avi mort. Després, tirat tot a terra, havent-ne fet del graner un espaiós salador, amb llum i ventilació, tampoc podia posar-hi els peus que no es figurés que algú la perseguia. Abans de l'any, la malaltia ja va pendre un caràcter més alarmanant, havent-li jo de calmar una crisis d'excitació nerviosa que la deixaven sense forces.

Un dia en què vaig trobar-la bastant a to i la conversa, naturalment, s'ho va portar, per a probar-la vareig dir-li sense gens d'afectació:

— Escolti... ¿i com dimonxis no ho sabia el seu marit que son pare estés tancat allí dins?

La malalta va perdre tots els colors, va obrir els ulls desmesuradament, i tremolant tot ella, va exclamar cridant fort:

— ¿Per què m'ho pregunta això?... ¿Per què m'ho pregunta això?

I va caure en un estat tan llastimós, que fent-me penedir de la pregunta, vaig jurar-me no parlar-n'hi pas mai més.